

Výroční zpráva
Univerzitního archivu Mendelovy univerzity v Brně
za rok 2018

Brno, 20. 02. 2019

Vypracovala: PhDr. Alena Mikovcová

Rektorát MENDELU, Oddělení spisové a archivní služby a podatelna

a) Všeobecné informace

Dne 6. 2. 2012 byla Univerzitnímu archivu Mendelovy univerzity v Brně Ministerstvem vnitra ČR udělena akreditace pro výkon působnosti veřejného specializovaného archivu. Jeho zřizovatelem je Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 1, 613 00 Brno (ve zkratce MENDELU).

Univerzitní archiv není samostatným celouniverzitním pracovištěm ani samostatnou organizační součástí rektorátu univerzity. Do 31. 1. 2019 byl součástí oddělení Kancelář rektora, které bylo řízeno kancléřkou. S účinností od 1. 2. 2019 je začleněn do rektorátního pracoviště Oddělení spisové a archivní služby a podatelna. Pracoviště organizačně spadá do úseku řízeného kvestorem univerzity.

Prostorová kapacita archivního depozitáře činí 428, 3 m², která je dlouhodobě naprosto nedostatečná. Univerzitní archiv se omezuje jen na příjem objemově omezených přírůstků.

Univerzitní archiv provozuje svoji webovou stránku <http://archiv.mendelu.cz/>.

b) Personální podmínky univerzitního archivu

Personálně je archiv obsazen dvěma pracovníky s vysokoškolským vzděláním v příslušném oboru. Mgr. Martina Tápálová odešla dne 30. 4. 2018 na mateřskou a rodičovskou dovolenou. Na zástup na její místo nastoupil od 1. 10. 2018 Mgr. Pavel Zálešák. Po akreditaci v roce 2012 byla jmenována PhDr. Alena Mikovcová vedoucí archivu, která odpovídá nadřízenému vedoucímu za oblast spisové a archivní služby.

c) Celkové množství uložených archiválií

Počet fondů a sbírek: 150

Počet hlavních evidenčních jednotek: 110 283

Počet běžných metrů (bm) celkem: 2223,81

Digitální velikost (kB): 230 383 372

d) Výběr, zpracování a využívání archiválií

Výběr archiválií

V roce 2018 bylo vyřízeno v rámci výběru archiválií ve skartačním řízení 12 skartačních návrhů, ke kterým byly vydány skartační protokoly a archiválie byly převzaty do archivu.

Skartační řízení proběhla na rektorátních pracovištích (Oddělení personální a sociální, Odbor vědy a výzkumu, Ekonomický odbor). Výběr archiválií byl proveden a celoškolském pracovišti Ústav vědecko-pedagogických informací a služeb. Skartační protokoly byly vydány děkanátům Agronomické fakulty Lesnické a dřevařské fakulty a Fakulty regionálního rozvoje a mezinárodních studií.

Z jednotlivých ústavů vyřazovaly ve skartačním řízení své dokumenty ústav zahradní a krajinářské architektury Zahradnické fakulty a Ústav lesnické botaniky, dendrologie a geobiocenologie Lesnické a dřevařské fakulty.

Skartační řízení bylo rovněž provedeno a skartační protokoly byly rovněž vydány Institutu celoživotního vzdělávání a na Ředitelství a správě Školního zemědělského podniku Žabčice.

V mimoskartačním řízení přijal archiv v souvislosti s výměnou osob ve funkci rektora dokumenty ze sekretariátu rektora. Prostřednictvím detašovaného pracoviště ústřední knihovny v Lednici byla převzata část osobního fondu prof. Ing. Karla Kopce, DrSc.

Skartační řízení je omezeno naprostým nedostatkem úložných prostor univerzitního archivu, takže větší celky archiv musí odmítat. Na děkanátech fakult, které produkují největší kvantum dokumentů, i na dalších pracovištích, se dokumenty neúměrně hromadí.

Všem skartujícím pracovištím i jednotlivcům byla poskytnuta ze strany univerzitního archivu koncepční a metodická pomoc.

Evidence archiválií

Přírůstky

Archiv průběžně aktualizoval základní evidenci Národního archivního dědictví (NAD), kterou uchovává jak v listinné formě, tak v bázi dat (PEvA). V roce 2018 bylo evidováno 19 přírůstků archiválií v listinné formě (vnějších změn) z let (1888) 1921-2017, které představují 1839 evidenčních jednotek listinné povahy a 251 kiloByte digitální povahy. Celkově příjem archiválií představoval: 67 úředních knih, 1064 rukopisů, 237 kartonů, 201 balíků spisového materiálu, 147 fotografií a 2 fotoalba, 2 kresby, 6 tisků. 5 pohlednice, 9 faleristických předmětů a 29 jiné. Do archivu byly přijaty přírůstky k již existujícím archivním fondům. Nově byl založen archivní fond KOPEC Karel, prof. Ing., DrSc.

Zpracování

K 31. 12. 2018 má univerzitní archiv ve své péči celkem 2 223,81 bm. Z celkové metráže zůstává nezpracováno 1 165,61bm (52,41 %), zpracováno je 1 058,20 bm (47, 58 %), z toho inventarizováno 14, 04 bm (0,34 %). Vyhotoveno bylo dosud 109 archivních pomůcek. Veřejně přístupných bylo 13 fondů (8,78 %), částečně přístupno bylo 51 fondů (34,45 %) a nepřístupných zůstává 84 fondů (56,75 %).

Využívání archiválií

Žadatelům byly vystaveny náhradní doklady (duplikáty diplomů, vysvědčení, a dodatků k diplomu), potvrzení o studiu, výpisy zkoušek, opisy učebních plánů, sylabů a dalších charakteristik předmětů, ověření vzdělání a potvrzení o nabytí vysokoškolských titulů. Do konce roku 2018 bylo vyhotoveno 134 dokumentů správní agendy.

V univerzitním archivu bylo uskutečněno 42 badatelských návštěv; archiv navštívilo 39 badatelů, kterým bylo předloženo 159 dokumentů. Badatelé si zhotovili celkem 1339 digitálních fotografií. Archiv pro ně vytvořil 149 kopií. Pro výstavní účely bylo poskytnuto 364 digitálních kopií. K rešeršním a badatelským účelům bylo využito 330 evidenčních jednotek archiválií. Na revers bylo zapůjčeno 13 zaměstnancům univerzity 84 evidenčních jednotek.

Univerzitní archiv vypracoval 58 rešerší a žadatelům poskytl 239 souborů digitalizátů a 332 kopií dokumentů. Z nich obsahově a časově nejnáročnější byly rešerše zaměřené na vývoj Agronomické fakulty v souvislosti s přípravou 100. výročí MENDELU, na retrospektivu výuky diferenciálních rovnic na ústavu matematiky a pokračovatele prof. Borůvky, na historii ruské emigrace na VŠZ. Archiv provedl rešerše zaměřené na dohledání údajů k životu a dílu významných osobností univerzity. Studentům i zaměstnancům MENDELU, badatelům jiných vysokých škol, pracovníkům vědeckých institucí, novinářům a dalším zájemcům byly vyhledány a předloženy dokumenty k předmětům jejich zájmu.

Archiv dohledal a dodal dokumenty k projektu „Připomínky státních výročí v roce 2018“. Archiv využil svých fondů a sbírek k přípravě posterů na výstavu „Významné osmičky v českých dějinách 20. století“.

e) Stav zachování archiválií

Univerzitní archiv nespravuje žádnou archivní kulturní památku ani národní kulturní památku.

Celkový stav úplnosti archivních fondů a sbírek (archivních souborů) je následující: 7 souborů je úplných (4, 66 %), 47 souborů je mezerovitých (31,33 %), 91 souborů je torzovitých (60,66 %) a stav 5 souborů zůstává nezjištěn z důvodu jejich nezpracovanosti (3,33 %).

K 31. 12. 2018 byla provedena kontrola fyzického stavu archiválií. Univerzitní archiv spravuje 41 fondů archiválií nepoškozených (27,33 %) a 108 archivních souborů poškozených (72, 00 %), 1 nezjištěno (0, 66 %).

Konkrétní stav zahrnuje charakter poškození:

- 1 – křehký lámavý vykazuje 33 fondů v rozsahu 731, 65 bm (9, 51 %),
- 2 – trhliny, přelomení vykazuje 81 fondů v rozsahu 1270, 09 bm (23, 34 %),
- 3 – poškozený plísněmi vykazuje 13 fondů v rozsahu 1530, 99 bm (3, 74 %),
- 4 – poškozený hmyzem vykazuje 5 fondů v rozsahu 398,21 bm (1, 44 %),
- 5 – poškozený hlodavci vykazují 2 fondy v rozsahu 367, 02 bm (0,57 %),
- 6 – poškozený ohněm vykazuje 0 bm (0,00%),
- 7 – poškozený teplem vykazuje 24 fondů o rozsahu 1020,07 bm (6, 91 %),
- 8 – poškozený vodou vykazuje 20 fondů o rozsahu 496, 80 bm (5,76 %),
- 9 – poškozený rzí vykazuje 23 fondů o rozsahu 1 047,10 bm (6, 62 %),
- 10 – poškozený vlivem elektromagnetického pole vykazuje 0 bm (0.00%),
- 11 – poškozený prachem vykazuje 103 fondů v rozsahu 2 145, 75 bm (29, 68%),
- 12 – poškozený světlem vykazuje 39 fondů 1896,35 bm (11,23 %),
- 99 – charakter poškození jiné vykazují 4 fondy o rozsahu 826, 20 bm (1,15 %).

f) Mimořádné úkoly nařízené Odborem Archivní správy MV ČR (OAS MV ČR)

Na základě Metodického pokynu OAS MV ČR z 25. 7. 2017 univerzitní archiv pokračoval v úpravě záznamů v evidenci původců Národního archivního dědictví do podoby archivních autoritních záznamů dle mezinárodního standardu ISAAR (CPF).

g) Koncepční a metodická pomoc, předarchivní péče

S ohledem na dlouhodobě nevyhovující stav elektronické spisové služby na MENDELU nařídil kancléř univerzity univerzitnímu archivu již v roce 2017 součinnost v pracovní skupině připravující zadávací dokumentaci veřejné zakázky na elektronický systém spisové služby (eSSS). Archiv v průběhu roku 2018 připomínkoval elaborát technické specifikace pro zadávací dokumentaci veřejné zakázky „Elektronický systém spisové služby“, který zpracovávala externí firma Sperling. Vedoucí archivu byla členkou hodnotící komise nabídek pro veřejnou zakázku. Veřejná zakázka byla 18. 6. 2018 zrušena s ohledem na nekompletnost nabídky jediného účastníka řízení.

Dnem 1. 7. 2018 nastoupil na místo metodika a koordinátora spisové služby Mgr. Lukáš Hort, na kterého přešel úkol týkající se posouzení vypracované zadávací dokumentace. Vedoucí archivu mu zajišťovala pouze konzultační služby. Mgr. Hort, který byl zaměstnanec Kanceláře rektora, nikoliv univerzitního archivu, však ukončil pracovní poměr ve zkušební lhůtě. Do konce roku 2018 se záležitost dále neřešila. Místo metodika a koordinátora zůstalo neobsazeno.

e) Konzervace a restaurování archiválií

Univerzitní archiv nemá vlastní konzervátorskou dílnu.

f) Studentské praxe, odborné stáže a exkurze

Studenti Obchodní akademie, Střední odborné školy knihovnické a Vyšší odborné školy knihovnické v Brně absolvovali 20. 9. 2018 v univerzitním archivu tradiční exkurzi spojenou s výstavkou archiválií.

V době od 2. 10. 2018 do 7. 12. 2018 vykonaly v univerzitním archivu praxi a brigádu dvě posluchačky oboru Archivnictví Filozofické fakulty MU. Podílely se pod metodickým vedením archivu na zpracování jak přírůstků archivní sbírky, tak uspořádání a popisu nového archivního fondu.

g) Konference, semináře, prezentace, propagace

PhDr. Alena Mikovcová a Mgr. Martina Tápálová se zúčastnily 5. celostátního odborného kolokvia archivů vysokých škol, které se konalo ve dnech 10. 4. – 1. 4. 2018 na Veterinární a farmaceutické univerzitě v Brně. Tématem kolokvia bylo „GDPR - ochrana osobních údajů při výkonu spisové služby a elektronizace dokumentů ve vztahu k spisové službě a skartačnímu řízení“.

PhDr. Alena Mikovcová se zúčastnila dne 9. 10. 2018 konference „CZN 2018 – Dokument nebo život“, která se konala v Národním archivu v Praze. Mgr. Pavel Zálešák absolvoval ve dnech 5. 11. - 7. 11. 2018 kurz „Úvod do práce s programem PEvA“. PhDr. Alena Mikovcová se zúčastnila od 7. 11. do 9. 11. 2018 „Kurzů pro operátory programu PEvA“. Kurzy pořádala Archivní správa Ministerstva vnitra ve svém školicím středisku v Benešově. Oba pracovníci byli účastníky dne 18. 12. 2018 semináře „Spisová služba – aktuálně!,“ pořádané agenturou TSM v Brně.

h) Univerzitní archiv zpracoval obsah posterů k výstavě „Významné osmičky v českých dějinách 20. století v obrazech, filmových dokumentech a zákonech“, kterou uspořádal ÚVIS v ústřední knihovně.